

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 13 września 2017 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Stosowanie systemów zabezpieczenia społecznego – Pracownicy migrujący – Ustalenie właściwego ustawodawstwa – Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 – Artykuł 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) – Osoba zwykle zatrudniona na terytorium dwóch lub większej liczby państw członkowskich – Osoba zatrudniona w państwie członkowskim i wykonująca pracę najemną na terytorium innego państwa członkowskiego w okresie trzymiesięcznego urlopu bezpłatnego

W sprawie C-569/15

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy Niderlandów) postanowieniem z dnia 30 października 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 5 listopada 2015 r., w postępowaniu:

X

przeciwko

Staatssecretaris van Financiën,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen (sprawozdawca), prezes izby, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 grudnia 2016 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M. Bulterman i M. Noort, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka i J. Vlácilá, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. van Beeka i D. Martina, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 8 marca 2017 r.,

* Język postępowania: niderlandzki.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 13 ust. 2 lit. a) i art. 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, zmienionego i uaktualnionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 592/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. (Dz.U. 2008, L 177, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między X a Staatssecretaris van Financiën (sekretarzem stanu ds. finansów, Niderlandy), odnoszącego się do decyzji dotyczącej podatku dochodowego i składek na zabezpieczenie społeczne.

Ramy prawne

- 3 Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 1408/71:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

- a) określenia »pracownik najemny« i »osoba prowadząca działalność na własny rachunek« oznaczają odpowiednio każdą osobę:
  - (i) [...] ubezpieczon[ą] w ramach ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego w odniesieniu do jednego lub więcej ryzyk [rodzajów ryzyka] w ramach działów systemu zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek lub w ramach specjalnego systemu dla urzędników służby cywilnej;

[...]”.

- 4 Artykuł 13 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

- a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego;

[...]”.

5 Artykuł 14 wspomnianego rozporządzenia stanowi:

„Artykuł 13 ust. 2 lit. a) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i sytuacji szczególnych:

[...]

2) Osoba zwykle zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej [większej liczby] państw członkowskich podlega ustawodawstwu określonemu w następujący sposób:

[...]

b) Osoba inna niż określona w lit. a) podlega:

(i) ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, jeżeli wykonuje część swojej działalności na tym terytorium lub jeżeli jest związana z kilkoma przedsiębiorstwami lub z kilkoma pracodawcami mającymi zarejestrowaną siedzibę lub miejsca prowadzenia działalności na terytorium różnych państw członkowskich;

[...]”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

6 Od dnia 1 marca 2006 r. X, obywatel niderlandzki, zamieszkuje i pracuje w Niderlandach dla pracodawcy z siedzibą w tym samym państwie członkowskim.

7 X uzgodnił z pracodawcą, że w okresie od grudnia 2008 r. do lutego 2009 r. będzie korzystać z urlopu bezpłatnego. W piśmie z dnia 12 listopada 2008 r. jego pracodawca określił zasady i warunki, jakie stosuje się do stosunku pracy łączącego ich w tym okresie urlopu. Uściślił w nim w szczególności, że umowa o pracę pozostaje w mocy w okresie tego urlopu i że w dniu 1 marca 2009 r. X powinien powrócić do swych dotychczasowych obowiązków.

8 W okresie od grudnia 2008 r. do lutego 2009 r. X przebywał w Austrii, gdzie pracował jako instruktor narciarski dla innego pracodawcy, z siedzibą w tymże państwie członkowskim.

9 W kolejnych latach X nie korzystał z urlopu bezpłatnego. Jednak z informacji, jakie otrzymała od organów austriackich niderlandzka administracja podatkowa, wynika, że w roku podatkowym 2010 zainteresowanego wskazano dwukrotnie w rejestrach austriackiego zabezpieczenia społecznego w charakterze pracownika. Podobna sytuacja miała miejsce w latach 2011–2013, w których wskazano go w tych rejestrach raz w roku w odniesieniu do okresu około jednego lub dwóch tygodni.

10 Spór między X a Staatssecretaris van Financiën dotyczy płatności podatku dochodowego i składek na zabezpieczenie społeczne naliczonych za 2009 r. Dotyczy on w szczególności kwestii, czy w styczniu i lutym 2009 r. X podlegał obowiązkowemu systemowi niderlandzkiego zabezpieczenia społecznego i w konsekwencji był z tego tytułu zobowiązany do uiszczania składek.

11 W postępowaniu apelacyjnym dotyczącym wyroku wydanego przez Rechtbank Gelderland (sądu rejonowego w Geldrii, Niderlandy) Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (sąd apelacyjny w Arnhem-Leeuwarden, Niderlandy) orzekł, że w okresie urlopu bezpłatnego nadal istniał stosunek pracy między X a jego pracodawcą z siedzibą w Niderlandach i że w styczniu i lutym 2009 r. miało także zastosowanie ustawodawstwo niderlandzkie.

12 X wniósł na to orzeczenie skargę kasacyjną do sądu odsyłającego.

13 To w tym kontekście Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy Niderlandów) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy tytuł II rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że pracownik zamieszkujący w Niderlandach, który zwykle wykonuje działalność zawodową w Niderlandach i któremu udzielono urlopu bezpłatnego na okres trzech miesięcy, powinien być traktowany tak, jak gdyby (również) w tym okresie był w dalszym ciągu zatrudniony w Niderlandach, w sytuacji gdy: i) jego stosunek pracy w owym okresie nadal trwa; oraz ii) wskazany okres jest uznawany za okres, w którym wykonywana jest praca najemna w rozumieniu niderlandzkiej *Werkloosheidswet* (ustawy o bezrobociu)?
- 2) a) Które ustawodawstwo jest właściwe na podstawie rozporządzenia nr 1408/71, w sytuacji gdy w trakcie urlopu bezpłatnego pracownik ten jest zatrudniony w innym państwie członkowskim?
- b) Czy w tym kontekście ma także znaczenie okoliczność, że dana osoba była zatrudniana w owym innym państwie członkowskim na okresy wynoszące około jednego tygodnia lub dwóch tygodni dwukrotnie w następnym roku oraz jednokrotnie w każdym z kolejnych trzech lat, przy czym nie korzystała w związku z tym z urlopu bezpłatnego w Niderlandach?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 14 Poprzez zadane pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że osoba, która zamieszkuje i wykonuje pracę najemną na terytorium państwa członkowskiego i która przez okres trzech miesięcy korzysta z urlopu bezpłatnego oraz wykonuje pracę najemną na terytorium innego państwa członkowskiego, powinna być uznana za wykonującą zwykle pracę najemną na terytorium dwóch państw członkowskich w rozumieniu tego przepisu.
- 15 W tym względzie należy przypomnieć, że przepisy tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, w którym zawarto art. 14 ust. 2, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału stanowią pełny i jednolity system norm kolizyjnych, które mają na celu spowodowanie, by pracownicy, którzy przemieszczają się w Unii, podlegali systemowi zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa członkowskiego, a to w celu uniknięcia zbiegu właściwych ustawodawstw krajowych i wynikających z tego komplikacji (wyrok z dnia 4 października 2012 r., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 16 W tym celu w art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 ustanowiono zasadę, zgodnie z którą osoba wykonująca pracę najemną na terytorium państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2012 r., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 17 Zasada ta została jednak sformułowana „[z] zastrzeżeniem przepisów art. 14–17” rozporządzenia nr 1408/71. W niektórych szczególnych sytuacjach ograniczenie się do zastosowania zasady ogólnej z art. 13 ust. 2 lit. a) owego rozporządzenia może bowiem nieść z sobą ryzyko, że zarówno pracownik, jak i pracodawca oraz instytucje zabezpieczenia społecznego nie tylko nie unikną komplikacji administracyjnych, które mogą skutkować utrudnieniami w swobodnym przepływie osób objętych tym rozporządzeniem, lecz przeciwnie, takie komplikacje stworzą (wyrok z dnia 4 października 2012 r., *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, pkt 31).

- 18 Artykuł 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 1408/71 stanowi, że osoba, która wykonuje zwykle pracę najemną na terytorium dwóch lub większej liczby państw członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, jeżeli wykonuje część swojej działalności na tym terytorium.
- 19 Z przepisu tego, który stanowi odstępstwo od ogólnej zasady podlegania ustawodawstwu państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia, wynika, że jego stosowanie jest uzależnione od warunku, aby zainteresowany wykonywał zwykle pracę najemną na terytorium dwóch lub większej liczby państw członkowskich.
- 20 W konsekwencji sytuacja taka jak rozpatrywana w postępowaniu głównym będzie mogła podlegać art. 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 1408/71 jedynie wtedy, gdy dana osoba – której urlopu bezpłatnego na szereg miesięcy udzielił jej pracodawca, który utrzymał łączący ich stosunek pracy – może być uznana w okresie tego urlopu za wykonującą pracę najemną w rozumieniu tego przepisu w państwie członkowskim, na którego terytorium skorzystano z tego urlopu.
- 21 W tym względzie należy wskazać, iż Trybunał orzekł w odniesieniu do zawieszenia stosunku pracy w okresie urlopu rodzicielskiego, że osoba posiada przymiot „pracownika” w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/71, od chwili gdy jest ona ubezpieczona, choćby na wypadek tylko jednego z rodzajów ryzyka, z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego w ramach powszechnego lub szczególnego systemu zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 1 lit. a) tego rozporządzenia, bez względu na istnienie stosunku pracy (wyrok z dnia 7 czerwca 2005 r., Dodt i Oberhollenzer, C-543/03, EU:C:2005:364, pkt 34).
- 22 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że o ile przepisy tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, w odróżnieniu od przepisów zawartych w jego tytule I, odnoszą się do pracy najemnej lub działalności prowadzonej na własny rachunek, a nie do pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek, o tyle logiczna i spójna interpretacja podmiotowego zakresu stosowania tego rozporządzenia i systemu norm kolizyjnych, który w nim ustanowiono, skłania do interpretacji rozpatrywanych pojęć tytułu II wspomnianego rozporządzenia w świetle definicji wskazanych w jego art. 1 lit. a) (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 stycznia 1997 r., de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, pkt 22; a także z dnia 30 stycznia 1997 r., Hervein i Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, pkt 20).
- 23 W konsekwencji podobnie jak kwalifikacja w charakterze pracownika lub osoby prowadzącej działalność na własny rachunek w rozumieniu rozporządzenia nr 1408/71 wynika z krajowego systemu zabezpieczenia społecznego, którym ten pracownik lub ta osoba są objęci, tak przez „pracę najemną” i „działalność prowadzoną na własny rachunek” w rozumieniu tytułu II rozporządzenia nr 1408/71 należy rozumieć działalność, która jest uważana za taką przez ustawodawstwo mające zastosowanie w dziedzinie zabezpieczenia społecznego w państwie członkowskim, na którego terytorium działalność ta jest wykonywana (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 stycznia 1997 r., de Jaeck, C-340/94, EU:C:1997:43, pkt 23; a także z dnia 30 stycznia 1997 r., Hervein i Hervillier, C-221/95, EU:C:1997:47, pkt 21).
- 24 Podobnie w zakresie, w jakim osoba zachowuje status pracownika w okresie urlopu bezpłatnego, który został jej przyznany przez pracodawcę, można stwierdzić, że osoba ta wykonuje pracę najemną w rozumieniu tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, niezależnie od zawieszenia głównych obowiązków wynikających z tego stosunku pracy w tym określonym okresie.
- 25 A zatem w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której ustawodawstwo krajowe mające zastosowanie w dziedzinie zabezpieczenia społecznego przewiduje według sądu odsyłającego, że osoba, która korzysta z urlopu bezpłatnego przez szereg miesięcy, nadal wykonuje pracę najemną

w tym okresie urlopu, osoba ta będzie uznawana we wspomnianym okresie za wykonującą pracę najemną w rozumieniu tytułu II rozporządzenia nr 1408/71 w państwie członkowskim, na którego terytorium skorzystano z tego urlopu.

- 26 W takiej sytuacji jeśli dana osoba wykonuje pracę najemną na terytorium innego państwa członkowskiego w tym okresie, jej sytuacja będzie mogła zostać objęta art. 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 1408/71 w zakresie, w jakim działalność wykonywana na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego ma zwykły i istotny charakter (zob. podobnie dzisiejszy wyrok, X, C-570/15, pkt 19).
- 27 Aby przeprowadzić ocenę zwykłego i istotnego charakteru działalności wykonywanej na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego w tym okresie, należy uwzględnić w szczególności długość okresów działalności i charakter pracy określone w dokumentach umownych, a także w danym wypadku faktyczne wykonywanie tej działalności (zob. podobnie dzisiejszy wyrok, X, C-570/15, pkt 21).
- 28 W tych okolicznościach sąd odsyłający powinien rozpatrzyć, czy rozpatrywana w postępowaniu głównym praca najemna wykonywana w Austrii przez daną osobę w okresie trzech miesięcy ma zwykły i istotny charakter, a okoliczność, czy osoba ta wykonywała taką działalność po tym okresie, nie jest istotna w tym względzie.
- 29 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że osoba, która zamieszkuje i wykonuje pracę najemną na terytorium państwa członkowskiego i która przez okres trzech miesięcy korzysta z urlopu bezpłatnego oraz wykonuje pracę najemną na terytorium innego państwa członkowskiego, powinna być uznana za wykonującą zwykle pracę najemną na terytorium dwóch państw członkowskich w rozumieniu tego przepisu, w zakresie, w jakim, po pierwsze, w okresie tego urlopu jest ona uznawana za wykonującą pracę najemną przez ustawodawstwo w dziedzinie zabezpieczenia społecznego pierwszego państwa członkowskiego, oraz po drugie, działalność wykonywana na terytorium drugiego państwa członkowskiego wykazuje zwykły i istotny charakter, co powinien ustalić sąd odsyłający.

W przedmiocie kosztów

- 30 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 14 ust. 2 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, zmienionego i uaktualnionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 592/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r., należy interpretować w ten sposób, że osoba, która zamieszkuje i wykonuje pracę najemną na terytorium państwa członkowskiego i która przez okres trzech miesięcy korzysta z urlopu bezpłatnego oraz wykonuje pracę najemną na terytorium innego państwa członkowskiego, powinna być uznana za wykonującą zwykle pracę najemną na terytorium dwóch państw członkowskich w rozumieniu tego przepisu, w zakresie, w jakim, po pierwsze, w okresie tego urlopu jest ona uznawana za wykonującą pracę najemną

przez ustawodawstwo w dziedzinie zabezpieczenia społecznego pierwszego państwa członkowskiego, oraz po drugie, działalność wykonywana na terytorium drugiego państwa członkowskiego wykazuje zwykły i istotny charakter, co powinien ustalić sąd odsyłający.

Podpisy